

Koncem 30. let do literatury vstupuje nová generace (Halas, Holan, Hrubín, Závada, Zahradníček), je však zastoupena silnými individualitami, které se nesdružují do skupin s manifestačními programy. Jejich prvotiny jsou ještě ovlivněny poetismem, přijali umění metafory, ale nepřijali jeho radostnost a hravost; jejich další vývoj nazýváme jako tzv. **zvniternění** (nebo zniternění, zvnitřnění) **poezie** – nastává u nich místo služby veřejnosti (byli nepolitici) posun do intimní lyriky, do osobních prožitků a pocitů.

Vladimír Holan (1905 – 1980)

- básník a překladatel (převážně poezie z němčiny, ruštiny, francouzštiny, rumunštiny, slovinštiny, slovenštiny, polštiny, bulharštiny a s jazykovou pomocí odborníků také z hebrejštiny, perštiny, maďarštiny)

- ve 30 letech odešel ze zdravotních důvodů do důchodu, věnoval se lit., žil uzavřeným životem

- psal vysoce ceněnou, ale intelektuálně náročnou poezii se složitým jazykem (vymýšlel např. mnoho neologismů) - *hledání „kódu“ k rozluštění významu básní a zodpovídání si otázek kladených Holanem může být velkým vnímatelským zážitkem*

báseň *Nad usínající milovanou* zhudebnil Mišík

Blouznivý vějíř (1926) – poetismus

Triumf smrti (1930)

Vanutí (1932)

Oblouk (1934)

Kameni, přicházíš (1937) – všechny složité meditativní poezie

Září 1938 (1938 – reakce na Mnichov)

Záhřmotí (1940 – intimní poezie)

První testament (1940)

Terežka Planetová (1943)

Cesta mraku (1945)

Příběhy (1963)

Noc s Hamletem (1964)

Noc s Ofélií (1973) – všechno lyrickoepické příběhy (tragická dramata)

reakce na válku:

Dík Sovětskému Svazu (1945)

Panychida (1945) – filosofická polemika s Bohem a jeho netečností k váleč. hrůzám

Rudoarmějci (1947) - portréty řadových vojáků

Tobě (1947) – příležitostná polit. lyrika

Bez názvu (1963, verše z let 1939 – 42)

Bolest (1965, verše z let 1949 – 55)

Na sotnách (1967, verše z let 1961 – 65)

Asklépiovi kohouta (1970, verše z let 1966 – 67)

Předposlední (1982, verše z let 1968 – 71)

Sbohem? (1982, verše z let 1972 – 77)

Jan Zahradníček (1905 – 1960)

- básník, novinář a překladatel

- nejvýznamnější představitel katolické (spirituální) poezie, za svou otevřeně katolickou a ostře protikomunistickou tvorbu po r. 1948 vyloučen z Čs. svazu spis., 1951 zatčen, bez důkazů odsouzen na 13 let (špionáž a rozvracení socialismu a komunismu), krátce po propuštění zemřel (za jeho propuštění 1955 intervenoval u prezidenta např. i J. Seifert)

- vyškrtnut z oficiální literární historie, dílo se šířilo samizdatem a v zahraničí

- narodil se v chudé rodině (19 dětí, dospělosti se dožilo jen 7), v roce a půl spadl z pudy (+ podvýživa, nedostatek lékař. péče) a byl celoživotně invalidní, studoval (na gymnáziu výjimečný premiant, ale po přechodu do Prahy na VŠ se setkává s útoky na své postižení, reaguje jedovatými útoky i příklonem k alkoholu – způsobuje mu to další zdravotní potíže, až když potká životní přátele z katolického okruhu (Halase aj.), problémy překoná

- VŠ nedostuduje, složí knihovnické zkoušky

- neprošel poetismem, ve 20. letech patří do skupiny mladých katolicky orientovaných autorů kolem časopisu Tvar, 1940 – 48 řídí významnou lit. revue Akord

- dílo výrazně pesimistické (motivy smrti, samoty, utrpení...), vychází z tragického životního pocitu

Pokoušení smrti (1930)

Návrat (1931)

Jeřáby (1933, nachází jistoty, pocit samoty je vytlačen rodným krajem, posedlost zmarem a smrtí překonává spočinutím v řádu a jistotě...)

Žízňivé léto (1935)

Pozdravení slunci (1937)

Korouhve (1940)

Svatý Václav (1946)

Pod bičem milostným (1944 – milostná poezie)

Stará země (1946)

La Saletta (1947) – odmítá iluzi vítězného pokroku lidstva bez Boha

Znamení moci (dokončil ji těsně před zatčením – je považována za nejostřejší a nejlepší české básnické protikomunistické a protitotalitní dílo)

Rouška Veroničina (obě ze 60. let, vyšly 1991)

Vilém Závada (1905 – 1982)

- narodil se v prostředí ostravských hutí, otec r. 1915 padl ve válce – mělo vliv na profil tvorby (dílo velmi pesimistické)

- velmi nadaný, získal i doktorát, živil se jako redaktor a lektor, dlouho pracoval v Národní a univerzitní knihovně, ve Svazu čs. spisovatelů, hojně cestoval

- přátelil se s lidmi kolem Devětsilu (byl členem) i s katolicky orientovanými spisovateli

Panychida (1927 – poetismus – ale vyznívá pesimisticky, až tragicky)

Siréna (1932)

Cesta pěšky (1937)

Hradní věž (1940 – reakce na Mnichov)

Povstání z mrtvých (1946 – zachycuje válku a její odraz v psychice člověka)

Města světla (1950)

Polní kvítí (1955) – obě poplatné požadavkům socialistické tvorby

Jeden život (1962)

Na prahu (1970) – vrcholná tvorba – bilance člověka na prahu smrti

Živote, díky (1977)

+ poezie pro děti

František Halas (1901 – 1949)

- dětství a mládí prožil v chudém dělnickém prostředí brněnského předměstí, brzy mu zemřela matka, otec ho přivedl k proletářskému a komunistickému hnutí; byl ve Španělsku během občanské války, vše ho levicově orientovalo
- nemohl studovat (byl samoukem, inteligentním, nadaným a pracovitým – po odchodu do Prahy se špičkám české inteligence vyrovnal)
- spoluzakládal brněnský Devětsil
- první kniha ovlivněna poetismem, ale stejně převažuje smutek, motivy smrti, místo smyslového okouzlení životem převažuje myšlenková abstrakce; celé dílo je velmi pesimistické – zabýval se složitými otázkami jedince, nepřijímá život pasivně; slučuje dva póly zdánlivě neslučitelné – své revoluční přesvědčení a obavu z lidského jednání, ze smrti (zabýval se smyslem lidského života)

Sépie (1927)

Kohout plaší smrt (1930)

Tvář (1931)

Staré ženy (1935)

Dokořán (1936)

Torzo naděje (1938)

Naše paní Božena Němcová (1940)

Ladění (1942)

Já se tam vrátím (1947)

František Hrubín (1910 – 1971)

- spisovatel a překladatel (zejm. z francouzštiny), zakladatel a redaktor časopisu Mateřídouška
- autor špičkové moderní poezie pro děti (využíval lidové slovesnosti) a pohádek
- žák Halase
- narozen v Praze, ale dětství a mládí (v dospělosti tu měl chalupu) prožil v Lešanech (soutok Vltavy a Sázavy), po 2. sv. válce žil v Praze
- jeho dramata i pohádky často zfilmovány i adaptovány pro rozhlas, podle jeho námětů točeny filmy (Vynález zkázy), je autorem písní v řadě filmů (Pyšná princezna)
- r. 1956 se na II. sjezdu Svazu čs. spisovatelů se Seifertem zastali perzekuovaných spisovatelů – měl zákaz činnosti, směl ale psát pro děti a překládat

30. léta – přírodní a milostná lyrika

Zpíváno z dálky (1933)

Krásná po chudobě (1935)

Země po polednách (1937)

rekce na válku

Včelí plást (1940)

Chléb s ocelí (1945)

Jobova noc (1945)

Nesmírně krásný život (1947)

Hirošima (1948)

Můj zpěv (1956)

Proměna (1957)

Až do konce lásky (1961)

Romance pro křídlovku (1962)

Černá denice (1968)

Lešanské jesličky (1970)

+ Torzo noci (1968 – shrnuté překlady)

+ dramata Srpnová neděle, Křišťálová noc a novela Zlatá reneta